

ש. ג.

מדינת ישראל
חכונות

פרוטוקול מס' 40

מיטיבת הוועדה לחינוך ותרבות שהתקיימה ביום
ג', י"ד באב תשי"ג - 5.8.1958 בטעם 11.15

משתתפים:

- ש. פרטמן - אי"ר
- ס. ארם
- א. גרמן
- א. הכרסלי
- ש. כפרסא
- ש. לורנץ - מלא מקום חבר חכונות דו"ט
- ד. נצר
- י. סמילנסקי
- ד. צבר
- א. רזאל-גאון
- א. גרסל

חברים:

- ח. ברג
- א. ס. גזיחובסקי
- א. דו"ט
- ג. סיג

מזכירים:

- ג. ז. דינבורג - שר החינוך ותרבות
- א. גאון - שר המשפטים
- א. דיגד - מנהל הכללי של משרד החינוך ותרבות
- גב' סגור - היועצת המשפטית של משרד החינוך ותרבות

סדר-היום:

- א. מסד הדיון בחוק המועצה למוסדות החשלה חגרות והסד

=====

היו"ר ס. פרסיץ:

פוחתת את הישיבה.

על סדר יומה של הוועדה, המסך הדיון בחוק המועצה למוסדות והשכלה הגבוהה והמדע. חבר הכנסת בורוק זקס, כי אנו לא נצביע על סעיף 1 עד אשר הוא יבוא, כי עליו לשרר ברדיו משהו מטעם הכנסת. בטעיף ראשון, על חבר הכנסת ברמן לדבר עוד. אולם מאחר שהוא איננו, אני מציעה שנעבור לסעיף 2. אני הייתי מציעה שאנו נקרא סעיף ונחליף דעות. לאחר זאת נסכם ונביא את ההצעות להצבעה.

(קוראת את סעיף 2).

א. רמיאל באור:

בטעיף ח' - נדמה לי, כי ישנו ליקוי לסוגי כתוב כאן: בטול או פיגור שלהמטרה מן המטרות... לדעתי, אלה הם תפקידים ולא מטרות. כי מטרה מחייבת הגדרת תקציבית וחיסובים תקציביים ותפקידי המועצה מופשטים יותר.

אשר לעצם תרכב המועצה - יושבים במועצה זו נציגי מוסדות סוגים שאיננו יודעת מה ענינם לכאן כגון: נציג מוסדות הישעיות, נציג הדירקטוריון של הקרן הקיימת ואחרים. לדעתי, המועצה צריכה להיות מורכבת מאישי מדע ותרבות ולא בהתחשב עם סיטות של מפתחות. על כן יש להרחיב את המועצה בדרך אחרת. אני מציעה למחוק מרשימה זו את ראש המסלה - איננו יודעת מה ענינו לכאן. כן יש למחוק את ראש המטה הכללי, את יושב ראש הנהלת המוסדות היהודית, נציג הדירקטוריון של הקרן הקיימת לישראל.

אשר לסעיף ג' - לדעתי, סר החינוך והתרבות צריך להיות יושב ראש המועצה ולא ראש המסלה והוא ייצג את האינטרסים בסובן הנאה של המלה.

א. דימלס:

אף אני חושב שיש לצמצם ולסגור את הרכבה של המועצה. אף אני מציע להוציא מרשימה זו את ראש המסלה. עלי אומר זאת לא מתוך גישה אופוזיציונית, כי הרי מחר יכול להיות ראש מסלה ממפלגה אחרת. המחוקק התכוון לתת מסקל יתר למועצה זו, ומטוט כך הוא הכניס אותו למועצה. מועצה זו, מחוץ לתפקידיה החשובים, הרי היא צריכה להיות בלתי תלויה ועצמאית. השתתפותו של ראש המסלה אינה נותנת ערובה לעצמאות זו, ולכן יאם תהיה השפעתו הסובבה ביותר. כן הדבר לגבי ראש המטה הכללי. במדה שיהיו במועצה זו עניינים הקשורים בצבא - יוכל הוא להופיע בפני המועצה. אולם אין לסנותו כחבר קבוע.

כן הדבר לגבי היועצים של הממשלה, היועץ המשפטי והיועץ הכלכלי. כאן נאמר, כי חבר המועצה הם מנהל הסכניון, ומנהל מטה של הסכניון. לדעתי, צריכים להיות שני נציגי הנהלה. בבחירות האחרונות, לאחר שבטלק מר קפלנסקי נבחרו שני אישים. אולם בעוד 20 או 30 שנה יהיה רק מנהל אחד, על כן הייתי אומר שיש לכתוב כאן שני באי כח של הנהלת הסכניון.

הייתי חורג ממסגרת החוק המקנה חברות במועצה זו רק לבעלי מטרות ולא אישים. לדעתי, יש להכניס כאן גם אישים בודדים ולהצבילם עד אחוז מסויים. מכל מקום יש להכניס למועצה זו אנשים בעלי ידיעה והבנה בטשחים אלה. נביח יהיו מוסדות כאלה שהמועצה תסמך אותם אחר-כך - יאם צורך לתת גם להם נציגות.

בניגוד לדעתה של חברת הכנסת רזיאל-גאמר, אני חושב שיושב ראש הנהלת המוסדות היהודית צריך להשתתף במועצה זו, כי התי הספר הגבוהים פונים ליהדות העולם בבקשת סגביות. ברור, שיושב ראש הנהלת המוסדות מסמל את ענין התרבות והיהדות של התנועה הציונית, ובעקב סאחר שהמדובר הוא בנתי ספר גבוהים הקשורים בהלכי הרוח של היהדות.

א. ריזמלט:

לעומת זאת הייתי מציע להוציא טרטימה זו את בציג הדיקטוריון של הקרן-
הקיימת-לישראל. איצני יודע מדוע מנהל המחלקה לחקר החקלאות צריך להשתתף
המועצה זו.

אני מציע שיושב-ראש המועצה יבחר על-ידי
המועצה ולא יקבעו בחוק מי יהיה יושב-ראשה. אם ילכו בהתאם להצעתי - דבר זה
סל דבר זה אי-תלות.

ב. צברין:

אשר להרכב המועצה - לדעתי, ישנן אגודות
שהוסטטו טרטימה זו. אלה הן אגודות
חשובות למדי. ישנן אגודות של קומפוזיטורים ואגודות אמנות, אשר מהן
אין אף נציג אחד. כוונתי לצד המדעי של האמנות. כן ישנה אגודה ישראלית
לפסיכולוגים - דבר זה קטור בהבראת הנוער ומכוון בעיקר לנוער קשה-חינוך.
ויש להקים מוסדות גם לנוער זה, כי הדבר מכוון לצרכי המדינה. בסעיף
3 כתוב: "לראוב לביסוסם של מוסדות ההסכלה הגבוהה, המדע והמחקר, להרחבתם
לשיכלולם ולהאדרת דתם; לטפח שיתוף פעולה ביניהם; ולסקוד על התאמתם
של ההסכלה הגבוהה והמחקר המדעי לצרכי המדינה". כלומר אם יהיה צורך להקים
מוסד מיוחד לצרכי המדינה, גם אני תומכת בהצעה שיש להכניס למועצה זו
אנשים בודדים שהראוי יכולת של ארגון מדעי בטח תחרושת הפרטי וההסתדרותית.
כן יש להכניס אדם שהראה אינפיאטיבה בחינוך.

יש להוסיף כאן סעיף על תקופת כהונתה של
המועצה. אם המועצה תבחר לזמן בלתי מוגבל, קיימת סכנה שבגיע למצב של
קפאון. ואם תקופת כהונתם תהיה קצרה מדי - לא תינתן להם אפשרות לעבוד
על-כן יש לקבוע תקופת זמן המתקבלת על הדעת; או לקבוע תילופים מסויימים,
כלומר, שלא באותה תקופה יוחלפו כל חברי המועצה, כדי שתהיה אפשרות של
רציפות.

ג. הכרמלי:

בהתאם להצעתה של-הגורה הכנסת צברי, אנו
יכולים להגיע ל"סנהדרין" גדולה בהרכב
המועצה. אולם אם אנו שלחנו למועצה זו את סר החינוך והתרבות, הרי במידה
מטוימת סיפקנו את דרישת החינוך. לדעתי, נכון הדבר שהוכנס לכאן
בשיא בית-הדין העליון, כדי שתהיה נציגות מתאימה. למוסדות המכינים
את אותם האנשים הדרושים למדינה פנייתו עניינה באופן מסטי ומקצועי. יוצא
אימא, כי אם אנו מוצאים ברטימה זו את בשיא בית-הדין העליון ונציג
הסתדרות עורכי-הדין - אפשר לוותר על היועצים הסונים הנכללים ברטימה זו.
את היועץ הכלכלי של הממשלה אפשר יהיה להזמין בשעת הצורך. לעומת זאת
יש להכניס לרטימה זו את אגודת הסופרים ולתת להם יותר מנציג אחד. לדעתי
נציגות כזו עלולה לחזק את המועצה.

לדעתי, טוב שהודגש, כי ראש הממשלה פותח
את הרטימה. דבר זה הוא לכבודו של המועצה ויש לעמוד על כך.

ד. ברמן:

הוויכוח הכללי על רוחו של החוק היה
כבר במליאת הכנסת. על-כן אציע הצעות
מעטיות בלבד. לדעתנו, ראש הממשלה אינו צריך להשתתף במועצה זו. כן הדבר
לגבי ראש המטה הכללי. אין צורך בכל הנמקה בקשר לכך. כן הדבר לגבי היועץ
המספטי והיועץ הכלכלי. במועצה זו צריכים להיות נציגים של מוסדות מדעיים,
פירוטו של דבר: של האוניברסיטה, הסכניון ומכון ויצמן. אנו מציעים להוסיף
לכאן את בית-המספס הגבוה למספס וכלכלה. כן יש להוסיף לכאן את ועד הלשון.
אנו מציעים להקטין את נציגות האוניברסיטה מ-5 נציגים ל-4. אנו לוסיים
זאת באופן הפגנתי, כדי להדגיש את הרוח הסמבית הסודרת במוסד זה.

א. ברסן

אשר לנציגות של ההסתדרות והאגודות
הסונות - אנו היינו מציעים השתתפות של הסתדרות ציבוריות ואגודות
אלו וזאת הכרה שתהיה נציגות להסתדרות העובדים, כי זהו התרגון הגדול
ביותר במדינה, אנו מציעים נציגות בת 5 אנשים של ההסתדרות הכללית.
כן צריכה להיות נציגות של ההתיישבות העובדת. נציג אחד של הקבוצה המאוחדת,
אחד - של הקבוץ הארצי ואחד של איחוד הקבוצים והקבוצות, ואחד - של ארגון
המוסבים. כן צריך להיות נציגות של המיעוט הערבי, ואנו מציעים 5 נציגים.

אשר לסעיף ג' - אנו מתנגדים לסעיף זה שראש
הממשלה יטמט כיושב ראש המועצה. אנו חושבים שיושב ראש המועצה צריך
להיות בלתי תלוי נבחר.

אשר לסעיף ד' - אנו נגד מספר מכסמילי של
36 חברי מועצה. אין צורך במספר זה, כי הדבר תלוי בנציגות של המוסדות
וההסתדרות.

ב. סמי לנסקי

חבר הכנסת ברמן אמר, כי ראש הממשלה אינו
צריך להשתתף במועצה זו, ואין לו צורך לנסק
הצעה זו, כי הנשוקים הם ברורים וסקופים. אני יכול לענות לו בשמות
אופן שהנישוקים הם סקופים וברורים מדוע ראש הממשלה צריך להשתתף
במועצה זו. אם מטרת החוק הזה היא פיתוח הארץ וכל הקשור בכך, הרי
ברור שראש הממשלה צריך להיות חבר במועצה זו, ובעיקר מאחר שאנו במצב
של בראשית. על כן מועצה זו זקוקה לאישיותו של ראש הממשלה. נשפחותו
הנשית את קידום פיתוח הארץ לצרכי המדע.

אשר לראש המטה הכללי - ייתכן, ובארצות

אחרות המצב הוא שונה ויש להם על טי לסמוך.
מוסדות המדע בארץ סקיפים בערך 5,000 איש. הצבא הוא בית הספר המרכזי
במדינה להשכלה גבוהה ולהשכלה של גן ילדים. זהו בית הספר החשוב והגדול
ביותר שישראל במדינה. נוסף לכך ישנו בצבא בית ספר גדול שלא קשור דווקא
תוחכנות או שריון, אלא, המדע. בית ספר זה אינו קשור דווקא לבטחוננו,
אלא פיתוח הארץ והנוב - זהו המדע. יש בצבא מפעל הפרחת הסמכות, העבודה
האקדמית - כל אלה נמצאים ברשות הצבא. יוצא איפוא, כי הצבא הוא
פקטור ראשון בהשכלה ובמדע בארץ. הוא גם הצרכן והיוצר ומכין את רובו
של הצורך. לכן אי אפשר שהצבא לא יהיה מיוצג במועצה זו. לדעת, ראש
המטה הכללי חייב להשתתף במועצה זו, כדי שהוא יהיה כפוף לתועלת הצבא.
ייתכן ולראש המטה הכללי יש לצרף את ראש המדע, או ראש ענף הסברה והשכלה.
אולם ראש המטה חייב להשתתף במועצה זו בתור מי שעוסק בראש המפעל הגדול
ביותר.

אשר ליועץ המשפטי וליועץ הכלכלי - אני

מוכן לקבל את ההנחה שנציגים אלה אינם צריכים להשתתף במועצה.

אינני חושב שבחנותם של יושב ראש הנהלת

המוכנות היהודית ונציג הדיקטטוריון של הקרן הקיימת עלולים לשנות.
ולם אם הוזכר הדבר, ארץ הם גורמים חשובים לפיתוח. זכותם של אלה כאן.

ברצוני לטאול את חוות דעת היועצים המשפטיים
מדוע הוכנסו כאן נציגי אגודת האינג'נרים והארכיטקטים ולא הוכנסו אגודת
החייטים או האנדזנוסים ואחרים, האם נעשה הדבר מתוך שגגה או מתוך כוונה
סיוחית. כן אני מסכים שיש צורך בנציגים של ההסתדרות. נציגים אלה
יכללו גם את ההתאבנות. כי אין לסרב את המועצה. לדעת, אין צורך בנציגות
של המיעוט הערבי. כל זמן שאין אקדמיה ללשון הערבית, או אוניברסיטה
ערבית, מדוע צריך לייצג אותה. המדינה מייצגת את כולה. אם נמצא נציג
למיעוט הערבי, יש למנות כזה למיעוט הנוצר המוסלמי והאחרים. כל אותן
המטרות המיוצגות במועצה זו, רוב בעלי המטרות מתחלטים.

היו"ר ש. פרסיץ:

ברצוני להתנצל בפני הגב' סטנר/אנו ממשיכים
בעבודה יחד עמה מבלי להרגיש שנעדרה מהעבודה
במשך חצי שנה, וכאילו אינה מופיעה היום בפעם הראשונה אחרי שילדה בן
ושבה עתה לעבודה. ברצוני לברכה לטובה לעבודה ולבן הנולד לגרסה לח ולכולם.

אינני רוצה שאנו נראה את עצמנו, כאילו מאתנו
החלה התורה כולה. באנגליה ישנן כ-70 אוניברסיטאות. קיימת שם מועצה
למוסדות השכלה גבוהה, היוניברסיטי גרנד קומיטי. ההצעה שלפנינו ערוכה
במלונת זר. אולם המועצה שם מקיפה 17 איש. ראש המסלה אינו יועץ במועצה
זו, גם שר החינוך אינו סתתף בה, אין משתתפים בה היועצים המספטיים והכלכליים
והרמטכ"ל. אם חושבים, כו נוכחותו של ראש המסלה תביא לקידום ולפיתוח כל
הדברים שאנו זקוקים להם - הרי קיימת מועצה מדעית ליד משרד ראש המסלה,
ואין לי ספק שנעשים שם דברים חשובים מאוד, אולם כיצד הדבר מתבטא באותם אנשים
שאנו זקוקים להם. בתקציב הפיתוח הוקצב למוסדות ההשכלה הגבוהה סך של
350,000 ל"י לקידום ולביסוס של מוסדות אלה, האם אתם רוצים לומר שראש
המסלה יכול היה לעזור בכך. נימוק זה איננו נימוק לדעתי, מועצה זו
צריכה להיות בלתי תלויה ואין בה קיום לראש המסלה. אברתי על הספרות הזו
ואינני יודעת על מקרה כזה שראש המסלה ישמש כיושב ראש המועצה. אפילו לא
שר החינוך והתרבות משמש כיושב ראש, הוא יכול להיות רק מוזמן פעם בשנה
למועצה כזאת. אין ספק שאנו חייבים למחוק את ראש המסלה מהרשימה הזאת.

אשר לרמטכ"ל - אם קיימים בצבא מוסדות הראויים
להגדרה של מוסד להשכלה גבוהה - יהיה דינם כדין כל המוסדות להשכלה גבוהה.
והם יהיו רשאים לשלוח את נציגיהם למועצה זו. אולם לרמטכ"ל אין מקום,
לדעתי, למועצה זו.

אשר ליועץ המספטי וליועץ הכלכלי - עזרתם
החשובה לעבודה יכולה להינתן מבלי שיכללו ברשימת חברי המועצה.

אינני מחייבת את השתתפותם של נציגי המוסדות
היהודית והדירקטוריון של הקרן הקיימת לישראל. אמנם השתתפותם יכולה
להיות חשובה מהנימוקים הקטורים בגולה. אולם המגביות השונות למען המוסדות
הגבוהים נעשים באמצעות גופים אחרים. לכן אינני מחייבת את השתתפותם.

אולם שכחנו להכניס לרשימה זו את באי כח מוסטכי
האוניברסיטה. אם וודאי צריכים לשבת במועצה זו, לא מתלמידי האוניברסיטה,
אלא כבוגרים אשר משרם חזו את כל הקטור באוניברסיטה ויכולים להיות לעזרה.
כן יש למנות אישים היכולים לעזור למתרון הבעיות. באנגליה, יושבים נציגי
מכסורה. העיריות אף הן שולחות את נציגיהן. אולם ישנם אזרחים אחרים
העומדים בקשר הדוק עם הבורד אוף דירקטור. והם הם המשתתפים בעניינים שונים.
אצלנו אני מחייבת את השתתפותו של שר החינוך והתרבות במועצה זו, ולא
דווקא את שר החינוך הנוכחי, כי בתוקף התפקידים אצלנו יהיה הוא
השופר לצרכי ההשכלה. אבל הוא אינו צריך להיות יושב ראש המועצה, כי יושב
ראש המועצה צריך להיות נבחר. אם הוא ייבחר-מה טוב. דבר זה יתן את
אפשרות לעשות את העבודה באופן היעיל ביותר.

ד. נצר:

אינני רואה, כי רבים הם נציגי המסלה
ברשימה זו. אולם חזקה על נציגי המועצה להשכלה
גבוהה שהם אינם נתונים להשפעה. לשם יעילות ופיתוח המוסדות להשכלה גבוהה
חשובה השתתפותו של ראש מסלה, ואינני אומרת איזה ראש מסלה, אם כי אצלנו
ראש המסלה הוא נבחר. אין כל ספק שראש המסלה ושר החינוך והתרבות צריכים
להשתתף במועצה זו.

אשר לרמטכ"ל - וודאי ישנן מדינות ששם הדברים
נהוגים אחרת. ואין להם אותן בעיות ההגנה והבטחון וגם מסחינה
חינוכית. אצלנו הצבא משמש בית ספר גדול. אין ספק שאיטיותו של הרמטכ"ל
צריכה להשתתף במועצה זו. נוסף לכך לא הייתי רוצה לעמוד על דבר זה בכנסת.
אולם כמאן ניתנת האפשרות לדבר על כך שתהיה נציגות של אשה במועצה זו.

ד. נצד:

כן יש לדאוג לנציגות של עובדות סוציאליות. עבודה סוציאלית מצמצמת היא מתוך מטרה אחר לגמרי. כן אני מקבלת את הצעתו של חבר הכנסת דיסלט, שיש לכלול ברשימה זו את אותם המוסדות שיוסמכו. אני עומדת על כך שיש להכניס לרשימה זו את יוטב ראש הנהלת הסוכנות היהודית, כי הדבר מסמל משהו. מן צריכה להיות נציגות של הסתדרות העובדים מתוך הנחה, כי מועצה זו תפתח מוסדות לפועלים. על כן צריכה להיות נציגות המארגנת את הציבור הזה. יש להניח, כי הסתדרות העובדים תדע לשלוח את המדען המתאים בין אם זה יהיה איש ההתיישבות או איש העבודה. מכל מקום נציגות זו תבטיח את הדברים.

ה. ארמ:

נדמה לי, כי ישנה כאן ערבוב פרסיות. המדובר הוא על מועצה למוסדות השכלה גבוהה. מה כל העניין שמדברים כאן על סיתוח הארץ. תפקידה של המועצה הוא: לדאוג לביסוסם של המוסדות ההשכלה הגבוהה, המדע והמחקר, להרחבתם, לשכלול ולהאדרת רמתם; לטפח סיתוח פעולה ביניהם; ולסקוד על התאמתם של ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי לצרכי המדינה. מכל תפקידיה של המועצה ישאר תפקיד אחד והוא סיפוח ושקידה על הקמתם של המוסדות, כי המועצה במהותה היא ענין מקצועי להרחבת המדע והמחקר. כדאי היה פעם אולי לדבר על כך, אם המועצה המדעית העליונה מוסיפה לקידום המדע ולהתפתחות בישראל. אולם איננו מדברים על כך. אבל אין לערבב את התחומים.

אשר לראש הממשלה - ראש הממשלה, ידו בכל, ובכל זאת מתחבר שהוא אמילו איננו חבר האקדמיה. תובעים לגביו יחס של כבוד, ודבר זה מחייב זאת, כי הוא ראש הממשלה ופעל. ועשה משהו. אולם אין צורך להרבות בתארים, גם לראש הממשלה אין צורך בתארים אלה. לפה לו כל זאת, ודבר זה אינו מנסיון כמלוא ביטח.

אשר לרמטכ"ל - אני סלא הערכה להשתתפותו של הצבא. אולם איננו מבין מה ענינו לתיאום במוסדות ההשכלה הגבוהה. כאשר תהיה אקדמיה צבאית - היא תהיה מיוצגת במועצה זו. המדינה כולה צריכה להיות מיוצגת במועצה זו. אולם לא צבא כזו, כי זו עלולה להיות, סנהדרין גדולה מאוד.

אשר לנציגות של המיעוט הערבי - אין לי כל ספק שכל ערבי יכול להכנס למוסד גבוה בארץ. אולם עובדה היא, כי ישנם 5 מוסדותיים באוניברסיטה ו-2 בטכניון. כאשר הם יהיו מיוצגים במועצה זו, הדבר ישפיע עליהם בצורה אחרת. אין צורך להניא את הדבר עד אבסורד ולהגיד שיהיו ממוסדת זו נציגי האיטלים והגרמנים. אני סומך על תבונתם של המחוקקים כיצד להסביר זאת שיימצא נציג ערבי. במועצה זו, לדעתי, יש לקבל כאן גם את השיקול המדיני ואת המנטליות, אולם צריך לטפח דרך מסשית לשתף אותם בענין זה.

ו. ריגרי:

ברצוני להצטטם בנקודה אחת הקשורה בנציגותו של משרד החינוך והתרבות. במקצת על דבריה של חברת הכנסת צברי. בהתאם לחוק זה, שר החינוך והתרבות הוא היחיד המשתתף במועצה זו. אין פירוש הדבר שששתתף כאן מוסדה לחינוך. במקרה הנדון - כך הוא הדבר.

במקרה זה אני מתכוון למוסחים בשלושה שטחים: (1) השטח האדמיניסטרטיבי של המוסדות להשכלה גבוהה. (2) החינוך התיכון. (3) החינוך למבוגרים. אשר לאדמיניסטרציה - צריך שיהיה מישהו מוסחה שידע את צריך להיות מורה אחד ל-8 תלמידים, או ל-18 תלמידים. אם ישנה מטיה מן הנורמה - הרי בארצות המחקרות אומר הדבר - יושני.

קיימת שאלה של תקציב, תקציב המסכורת ותקציב המחקר - צריך שיהיה מישהו שיוכל למסור אינפורמציה מוסמכת בענינים אלה, אלה הם גופי הלכונ. זהו שטח עחד.

א. ריגור:

דומני, כי מסדר החינוך והתרבות צריך לדאוג לכך שיכלה מוסתת גמלה

אשר לבעיית החינוך החליטון שהיא איננה

לכל המדינות לחינוך גבוה; כוונתי בעיקר לשאלת התיאום, בגיל 18 עובד
הנער למסדות החינוך הגבוה, אולם אין זו תורת משה באוניברסיטה
שיקנו שהיא מן המפורסמות, אזלה ישנה חלוקה אחרת, באוניברסיטה זו
מתחילה ללמוד מגיל 16, וזהו סוגיא חשובה חודשת עיון בלימוד
אוניברסיטאי, אם אמנם זו היא הדרך, לעומת האוניברסיטה של שיקגו
ישנן אוניברסיטאות אחרות התופסות מקום חשוב בבניית החינוך האוניברסיטאי
האומרות, כי אולי דרושה חולפה גוססת בין החינוך החליטון והחינוך למחקר.
אלה הן ה"אוניברסיטי קולג" הכוללות נערים ונערות מגיל 16 - 20, ש
החושבים שזהו מעבר טבעי ונכון, צריך שיהיה מישהו שיחזיק דעה, מה היא
החלטה המקשרת את החינוך החליטון והחינוך האוניברסיטאי.

אשר לבעיית החינוך למבוגרים - נדונו

לכם, האוניברסיטה בארץ היא אחת מסלושת המנופים למסדון המבוגרים בעם
סבורים, שזה אחד מהתפקידים העיקריים, אין זה תפקיד צדדי אלא תפקיד
עיקרי של האוניברסיטה והוא - חינוך למבוגרים, ולאן דווקא בסובן
המצומצם של המלה, יש החושבים שהחינוך למבוגרים הוא אחד מהשטחים, אשר
בעתיד נצטרך ליתן עליהם את הדעת יותר מאשר נתנו עד כה. אין חינוך
חברתי ראוי לשמו בחברה, אם אין החינוך למבוגרים מפותח, גם משום כך,
לדעתי, צריך להיות קשר הדוק בין מסדר החינוך והתרבות לבין האוניברסיטה.
אלה הם שלושת השטחים הנראים לי, בדור לי, כי אין להדנות במספר החברות.
לכן אינני רוצה לסר שצריכים להיות דווקא שלושה נציגים המייצגים את
השטחים האלה, אני מבין, וישנה נטייה כזו, שאני סתם אלא סתם חייב
גמור והיא - שלא לרבוז את המוסדות לחינוך גבוה למסדון החינוך והתרבות,
כפי שהדבר מקובל בארצות רבות, אלא שהמוסדות יהיו תפשיים, לכן אינני
מציע שנציגות זו תהיה מחוץ לכל מוסדורציה, אבל דומני, כי בכל שלושת
הצירופים האלה יש צורך להסדיר את העניין, כדי שיהיו מיוצגים שלושת
השטחים.

ב. כהנא:

עד היום לא פלה חשב ב... שהמוסדות
האקדמיים שלנו, או אג"ש האוניברסיטה
הטכניון, או מכון ויצמן מולוליים באי-תלות של המוסדות שלהם, ואינם
להוטים אחרי אי-תלות זו. אינני חושב שהם מוסדים מסדר את אי-תלותם
בזויד ערשים, ורוצים להכניס את ראש הממשלה, את שר החינוך והתרבות,
או את ראש המטה הכללי העלוליים לפגוע באי-תלות זו, ברצוני להזכיר כמה
דברים.

הצעה זו עובדה על ידי ועדה בת

אנשים. בוועדה זו היו מיוצגים: האוניברסיטה העברית - על ידי פרופ'
בורדצקי ופרופ' אסף הטכניון - על ידי מר קפלנסקי ז"ל מכון ויצמן -
על ידי ד"ר ברבמן הממשלה היתה במיעוט, כי רב-אלוף י. דורי כיהן
כיושב-ראש הוועדה והוא ספק איש ממשלה, ספק איש טכניון, ואג"ש, דסיסה
זו, של הרכב המועצה נתקבלה על דעת כל חברי הוועדה ולא דנו בשאלה אם
אולי צריכים להכניס אנשים אחרים, או למחוק אחרים מהרשימה, אני זוכר
שהיה דיון מסוים בקשר לנציגות של הסתדרות העובדים הכללית, והכל התנגד
לכך וביניהם מר קפלנסקי ז"ל. מתוך הסיבה, שהסתדרות זו אין כל ענין
במועצה זו, עתה אני רוצה לעמוד על הנקודה מה הניע את הוועדה להחליט
בצורה זו. השאלה שיושבת ראש הוועדה עוררה, בקשר לבאי בה המוסמכים
של האוניברסיטה והטכניון, התעוררה גם בוועדה שהציעה חוק זה, אחרי דיון
הוחלט, כי מוטב להכניס את נציגי אגודות הקצועיות במקום נציגי אגודת
המוסמכים, כי יש לנו ענין לא רק במוסמכים של המוסדות האלה, אלא גם
בעליה הגיוולה הבאה עתה לארץ. הנטייה היתה לצמצם עד כמה שאפשר במספר
חברי המועצה, לכן חשבנו כי בקרב נציגי האגודות הקצועיות, וודאי יתכן

ס. כהן :

גם נציגי הסודות האלה :

עתה אני בא ליושב ראש הנהלת הסוכנות היהודית, אשר גם הוא מיוצג במועצה זו, ובן נציג הקרן הקיימת לישראל - על שני נציגים אלה עמדו באי פח האוניברסיטה והטכניון, ואני יכול לומר כי אנשי הממשלה התנגדו לכך נטעמם וניסמום היה עמם. הסוכנות היהודית היא אב האוניברסיטה העברית ומגיעה לה זכות אבהות וכסא גבוה במועצה. הקרן הקיימת לישראל - היא אם הטכניון, ומגיעה לה זכות אמנות. כנגד יענה זו בסתמנו כל הטענות שלנו. אשר למספר נציגי הסודות השונים האלה - היה מסא ומתן ארוך ומייגע, ואתם עלולים לקלקל את היחס ביניהם.

אשר לנציגי הממשלה - הם חייבים לפקח

על הסודות האלה ותו לא. הוועדה אף היא מטכילה מהממשלה איגרת צריכה להיות מיוצגת, אף לא בית הדין העליון. אולם הסליחה במעייף 3 אומרת: ולסקוד על הקמתם של ההשכלה הגבוהה והמחקר המדעי לצרכי המדינה. לכוועה זו ישנם תפקידים, שאין למועצה צפויבארץ אחרת. אמנם, בפנינו היה התקנון של אוניברסיטת בארצות הנוף, ואם סטינו מהגבול המקובל בארצות אחרות - הרי עשינו זאת בהתחשב עם תפקיד המדינה, כלומר להתאים את המדע והמחקר לצרכי המדינה. לאו דווקא לזמן ארוך, אלא לצרכי המדינה ליום יומיים. האבא, ההגנה - הרי מבחינת הצרכן הדימטבי זה הצבא הם הצרכנים הגדולים ביותר של כל סודות החינוך הגבוה במדינה. על כן צריך הרמטב"ל להינות מיוצג במועצה זו. ראש הממשלה אף הוא צריך להיות מיוצג במועצה זו, כי הוא מתאם את עניגי הממשלה במסדריה השונים; הוא מתאם בין הסרים, כל סדרי הממשלה יש להם ענין במחקר ובהשכלה הגבוהה. והוא מתאם בין כולם. על שר החינוך והתדכות - אין צורך להרחיב את הדיבור. על נסאא בית הדין העליון - לא שמעתי כל התנגדות. אשר ליועץ המספטי - אינני רוצה להגן על כך. אולם ברצוני לומר רק מה הניע את הוועדה להציע זאת. נסיא בית הדין העליון והיועץ המספטי מליצנים שגל סוג צרכים שונים לגמרי. מערכת השיפוט אצלנו, וכך צריכה להיות - ואני מקוה כי תהיה כך תמיד - לגמרי בפרדת מערכת הסרות המספטי. מערכת הסרות המספטי זו ללת את עריכת דין והסרות המספטי של המדינה - אלה הם הקליינטים של הפקולטה למספטים באוניברסיטה. הם צריכים לסטוד, כי תיקבע שיטת עבודה של הסודות האלה. על כן צריך להיות מיוצג במועצה זו הסרות המספטי. היועץ הכלכלי - הוא הצרכן של כל ענפי המדע והשיבות עולה והולכת בזמננו. לפי ענה אין לכלכלנים אבנדה שסלהם וחטרונה סורבס. אני הייתי יכול לקבל ביתר שקט את מחיקת היועץ הכלכלי סרטיס זה, אלו כבר נתקבל בכנסת החוק שאנו עומדים להציע הנותן ושפוקה מסלכתית למקצוע ראית חשבונות. אזי היינו נותנים להם מקום בין נציגי הסודות המספטיים. אמנם זה הזמן למדע. אשר למ ועצה המדעית, שזהו נציגה הסלישי של הממשלה במועצה זו - הרי היא מייצגת סוג צרכים מיוחד ואלה הם - עניני המדע. אשר המועצה המדעית מטפלת בהם, אלה הם עניני העסיה ופיתוח מדעי. זהו הדבר שהניע את הוועדה להכניס את הנציגים האלה. ישנם גם תפקידים נוספים למועצה זו החורגים מן הסגרת המצוטבת של פיקוח על הסודות האלה באיטור תקנותיהם.

ג. דליצבורג :

עלינו לראות תחילה כיצד נוצרו הסודות להשכלה הגבוהה הקיימים בארץ. אם תזכרו הרי החלה האוניברסיטה מהמכון למדעי היהדות. אחר כך הוקדם המכון לביצור-חיימית, ואחר כך המכון למתמטיקה - זו היתה ההתפתחות ההסטורית. מכון וילצמן בחובות רק בחלקו קסוד עם פיתוח הארץ. אולם עתה הוקמה המדינה ובעיית היטוד של המדינה היא תכנון של כל ענין החינוך והשכלה גבוהה. בנידון זה, צריך לשנות דברים רבים וליצור דברים חדשים. יש לראות, כי מצד אחד ישנה מיללת, וממצד האחר - ישנם שטחים לגמרי לא מעובדים. ישנם סודות שלא נחקרו עדיין. כיצד אנו יכולים לעשות השוואה בינינו לבין ארצות אחרות. עלינו לבנות את החיים בהתאם לצרכי האומה, וצרכי האומה מחייבים ליצור סודות שיתאם בין כל סודות ההשכלה, המדע, והמחקר. אין הכוונה דווקא

ב. הצגת דיונים

לעניני לימוד, אלא יש לארגן את ההשכלה הגבוהה, המדע והמחקר במדינה. דבר זה דורש תקציב והיקף גדול. כלומר, מוסדות מחקר, יטודם של מוסדות חדשים, האם יש לנו כבר כל הדברים להם אנו צריכים? יש לי העוז לומר לחבר הכנסת ברמן המדבר על שמרנות באוניברסיטה, כי אין לו מושג על אשר געשה בה. עלי לדאוג להרחבתם, שכלולם והאדרת רמתם של המוסדות הקיימים. קיימת גם בעיה, כיצד להרחיב את הטכניון בשטח המחקר, וכן כיצד להכניס את סכונו וייצמן בשטח ההוראה. היו לי ישיבות עם אנשי המועצה המדעית, וקבענו סדר מסויים אשר לפיו אנשי המועצה המדעית מתאספים וטורצים ארצאות. מחובת המדינה לעמוד על תיאום ותכנון של אנשי המחקר - לשם כך נבחר החוק הזה.

אשר לצבא - ביטינו הצבא בכל העולם גשען על הקירה עצמית-מדעית, אשר אין ביכולתם של מוסדות החינוך למפל בה, באותם מוסדות המחקר שהצבא מטפל, ושהוא מוכרח לטפל. כלומר עלינו לעסוק בהתאמת ההשכלה הגבוהה לצרכי המדינה. אנו רוצים שתוצאות המחקר של הצבא יהיו לתועלת כל המדינה ולתועלת ההשכלה הגבוהה. כלומר, העברת ההשגים לטדות המחקר השונים מטיפולו של הצבא. בנידון זה, יש להיזהר מפכילות. כן עבין הגיוס, קטור בבעיות התכנון, מועטים הם אנשי הדור הצעיר והקצונה שיש להם השכלה מתאימה. גם הצבא מעוניין בארגון הלימודים, בארגון הסטטוס שקבע דברים קבועים המבטיחים למדינה אנשים משובשים. אנשי מוסדות ההשכלה הגבוהה תבעו זאת.

נאמר כאן בטעיה 2(ד'), כי אפשר יהיה לצרף גם גושאי משרות" למועצה זו, זו היתה הכוונה בטלים אלו, ואין בכך כל ניגוד.

אשר לבניג הטוכנות היהודית ונציג הקרן הקיימת-מלבד הזכויות ההסטוריות, הרי מוסדות אלה מוציאים כספים ומדריכים את מנוער, על כן חשובה התאמה בשטחים אלה. עלינו לדאוג, כי בשטח ההשכלה הגבוהה לא יהיה מישהו שיטפל ישירות בכך בצורה זו או אחרת. יש לתת אפשרות לתאם ולשכלל את המוסדות, ויחד עם זאת לאעלות את הרמה.

קיימת בעיית המוסמכים - האנשים שגמרו את האוניברסיטה ועובדים בשטח האקדמאי, נשאלת השאלה אם יש להם קשר עם החיים, וטה הם יכולים לתת מנסיובם - הרי ארגון המוסמכים למשעצמם הוא דבר טוב, כי אלה הם אנשים העוסקים במעשה. על כן יש לתת להם אפשרות לעשות זאת. אלה הם גומרי האוניברסיטאות העוסקים בעבודה מעשית ויש לתת להם עקרונות אפשרות להיות מיוצגים במועצה. אולם אני סתגב להכנסת כל גורם ציבורי אחר. היתה הצעה להכניס את נציגי הרשויות המקומיות, הסתדרות העובדים או גורמים אחרים - הרי אנו רוצים אי-תלות של מוסדות המדע, לא רק מן המדינה, אלא באי-תלות מכל חובה ציבורית. לזאת הכוונה, להאדרת רמתם של המוסדות.

בוועד הלשון תהיה דייאורגניזציה, וכן כל המוסדות האחרים אף הם יוכלו להיות מיוצגים במועצה זו לפי טעיה 2(ד). אני בעד זה, כי הדברים יתקבלו כמו שהם המאפשרים למוסדות אחרים אף הם להיות מיוצגים במועצה. אני אפנים אינני נוטה להרחבת המועצה גם בקטור לרואי חשבונות, כי אם כך הוא הדבר הרי יצטרכו להכניס גם את האגרוגומים, ונתחנה לחקר החקלאות יש מדע טיפול. אין הוועדה לחינוך ותרבות צריכה לקבוע מה הם המוסדות הרשמיים להיכלל ברשימת המוסדות הגבוהים. עלינו לקבוע מוסדות שאין כל טפק במטרה המדעית. מטעם זה לדעתי, אין צורך בנציגות ערבית במועצה זו, בדעתנו לתת מטיפוליות ולהרחיב החינוך הערבי. אנו שוקדים על הרחבת ההשכלה התיכונתית, מכל מקום המועצה למוסדות השכלה גבוהה רשאית לצרף טזמן לזמן גברים נוספים. אולם כל עוד המדינה מסייעת את האוכלוסייה כולה אין צורך בנציגות נפרדת לערבים. אולם מאחר שהמדינה מסייעת את האוכלוסייה כולה, מחובתי לציב גם את האוכלוסייה הערבית ואני מסתדל לעשות זאת במיטב יכולתי. הערבים עצמם, אף הם מכירים בזאת, באוניברסיטה ישנו מכוון לעקר. הטזרה שאין כטוהו בכל ארצות המזרח העושה עבודה מחקר מדעית.

הי"ד ש. פרסיץ
ברצוני להציע לחברי הוועדה, כדי לקבל את העבודה בחוק, יביא כל אחד מחברי הוועדה את הצעותיו בכתב לסעיפים השונים, כדי שנוכל לבטק את הדברים בישיבה שאחרי זאת ולהצביע על ההצעות ואחר כך בריום את ההסתייגויות ונעביר אותן לכנסת.

אנו קבענו שיו"ר במפעלי לשכת הנוער ביום ה'. אולם נקבעה שלא מן הסניין של ועדת ההקצבות ולא אוכל להסתתף בסיוור זה. אם חברי הוועדה האחרים רוצים לקיים את הסיוור - נוכל לעשות זאת, אך שמא מציעים חברי הוועדה יום אחר, היתה הצעה לקיים את הסיוור ביום ב' בבוקר ולדאוג לכך שחברי הוועדה יוכלו להגיע לכנסת ביום ב' אחרי הצהרים, ואז אוכל להצטרף לסיוור זה.

ה ח ל ט ה

לקיים את הסיוור במפעלי לשכת הנוער ביום ב'.
הוטל על יושבת ראש הוועדה לברר אם אפשר לקיימו טעם 9.00 ועד 14.00.

הי"ד ש. פרסיץ
כן קבלנו הזמנה לבקר בסיעורים של בוגרי בית המדרש ליו"ר עם הסלטים בבאר-שבע. ביקור זה היה צריך להתקיים ביום ד', אך הוא בלתי אפשרי. אולם אם חברי הוועדה יעמדו על כך, אני אראה לסדר זאת, אולם כפי שאני רואה חברי הוועדה האחרים לא יוכלו להסתתף בביקור זה.

פרופ' ריגד ביקש אותי לפתוח סדר את הישיבה בשאלות שאינן נוגעות באופן יסיר למסדר החינוך והתרבות, כי אנשי המסדר יוכלו להופיע רק בשעה 9.30. על סדר יומה של הוועדה בישיבת סחר הוא דין וחשבון על מצב הסטודנטים. אנו קבלנו החלטה לדון בעניין בית המדרש לסורים שבבית הכרם. אולם טעיה זה לא הכנסתי לסדר היום, מי ההזמנות כשלהן. טרם שהוא הוכנס, על כן יבוא טעיה זה לאחרי הסאילנות, אם חברי הוועדה מסכימים לאתחיל בטעיה הקסור בדין וחשבון על מצב הסטודנטים.

ה ח ל ט ה

לקבל סדר זה של יושבת ראש הוועדה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30.